

Література: 1. Дарча козака Леонтія Нудьги (діда Григорія Нудьги) козакові Антону Нудьзі (батькові Григорія Нудьги) [фрагмент], 31 березня 1902 року. Довідка матері Григорія Нудьги – козацці Ярині Нудьзі, 3 квітня 1911 року // Григорій Нудьга. Біобібліографічний покажчик / Упорядкування Василя Івашківа, Руслана Марківа, Андрія Вовчака. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2007. Далі покликання на це видання в тексті.; 2. Грибовський Владислав. Петро Калнишевський. – К.: Без видавництва, 2007.; 3. Іванушенко Геннадій. Залізом і кров'ю. Сумщина в національно-визвольній боротьбі першої половини ХХ ст. Історико-документальні нариси. – Суми: Собор, 2001.; 4. Липа Іван. Братство Тарасівців (зі спогадів) // Нова Доба. Незалежний інформаційно-аналітичний вісник українства Сумщини. – 2006, серпень.; 5. Нудьга Г.А. На літературних шляхах. Дослідження, пошуки, знахідки. – К.: Дніпро, 1990.; 6. Нудьга Григорій. Не бійся смерті. Повість-есе, історичний нарис. – К.: Рад. письменник, 1991.; 7. Нудьга Григорій. Республіка козаків. – К.: Варта, 2005.; 8. Нудьга Григорій. У колі світової культури. Упорядкування Р.Марківа. Без видавництва, 2006.; 9. Русовъ А.А. Остап Вересай, один из послѣдних кобзарей малорусскихъ // Записки Юго-Западного Отдѣла Императорскаго Русскаго Географическаго Общества. – Киевъ, Въ типографии Императорскаго Университета Св. Владимира. – 1874. – Томъ 1, за 873 годъ. ; 10. Степаненко Ніна. Часопис «Рідний Край»: духовні обшири українства. – Полтава, ПП Шевченко Р.В., 2011.

В статъе определены источники и составные этики Г.А.Нудьги как гражданина, учёного и писателя.

Ключевые слова: жизнь, цель, смысл, ценность, позиция.

Микола Зимомря, д-р філол. наук, проф. (Дрогобич)

Основа життєвих пріоритетів

(До 60-річчя від дня народження Григорія Терещука)

Скажу одразу: багатогранна діяльність доктора педагогічних наук, професора Григорія Терещука позначена такими орієнтирами, які нагадують мені потужні весняні потоки. Вони, щоправда, «контрольовані», бо перед нами носій якостей справжньої особистості. Це дуже важливо за сучасної доби, коли, приміром, освітня галузь переживає далеко не кращі часи. І не лише тому, що Українська держава має різноманітні, у тім числі й

економічні, негаразди. Чимало з того, що видається непродуманим, насправді можна б «тут і там» усунути, якщо б кожний був чесним на своєму місці. Власне, це і є його визначальне кредо: «Прагнеш стати європейцем, то стань насамперед українцем!». Тому й не дивно, що для нього примітні риси української ментальності, зокрема, устремління до нового, утвердження поступу до знань і ширше – до високої духовності. Йдеться про об'єктивний розвиток пріоритетних сфер, до яких, без сумніву, належать освіта й наука. Такі розмисли долучаю, власне, як своєрідний ключ до скромної оцінки творчого доробку Григорія Терещука.

Тернопільщина – край, що може бути зразковим, якщо закроювати бесіду про національні традиції. Це – мала Батьківщина Григорія Терещука. Тут майбутній педагог народився 1 жовтня 1954 року. Солодкі роки дитинства промайнули в селі Вибудів, що в Козівському районі. По завершенню студій (1976) у стінах Тернопільського педагогічного інституту розпочав трудову діяльність вчителем фізики та трудового навчання у школах м. Скалаті й Тернополі. До речі, судилося проводити також уроки з астрономії, які приносили молодому вчителю особливу втіху. Він розумівся на зорях, що пливли, як і мрії про характер наукових уподобань. Останні й привели його 1978 року знову в рідний Храм – педагогічний інститут, що став за нової епохи національним університетом імені Володимира Гнатюка, власне, одним із найавторитетніших в Україні.

Згадка про зорі – не випадкова. Сказати б Шевченковими рядками зі славнозвісної поеми «Гайдамаки»:

«А сонечко встане, як перше вставало,
І зорі червоні, як перше пили,
Попливуть і потім...».

Так, уродженець Тернопільщини вдивлявся «на червоні зорі», коли у листопаді 1980 року вступив до аспірантури Московського науково-дослідного інституту трудового навчання та профорієнтації Академії педагогічних наук. Звісно, одержимому досліднику довелося чимало пізнати зі світу прикметних законів Вічності, що вочевидь неоднаково діяли й діють у стародавніх і новітніх країнах – від Вавилону, Вірменії, Греції, Китаю до Хорватії чи України. У червонокам'яній, що була за тодішньої епохи столицею однієї шостої світу, він достроково виконав

дослідницький пошук і в 1983 році успішно захистив кандидатську дисертацію.

Що ж, ні, нелегко збагнути витoki невідвортної еволюційності теоретичного мислення того, хто залюблений у світ дидактики. Однак Григорію Терещуку це вдавалося: у листопаді 1993 року, тобто після трирічного перебування в докторантурі, він блискуче захистив у Москві докторську дисертацію на тему: «Дидактичні основи індивідуалізації трудового навчання учнів загальноосвітніх шкіл». Примітно, що 39-и річний науковець повертається у Тернопіль, хоч були й різні принадливі пропозиції стосовно наукової кар'єри. Та це не для нього, бо його помисли були пов'язані з Україною, яка здобула 1991 року омріяну віками державну незалежність. Звідси – потреба у вихованні нових почуттів, а передусім – потоку суспільної свідомості. Її основу творить багатовекторність знань про тривимірний простір, що охоплює минуле, сучасне і майбутнє. Це важливо для практики, що має місце у життєдіяльності носіїв різних вікових категорій, але насамперед – учнівської молоді. Педагог теоретично обґрунтував «дидактичні основи індивідуалізації» що спонукає кожного індивідуально розв'язувати життєві проблеми. Власне, з погляду теперішнього доконаного – «тепер і зараз». Все це має, за слухними спостереженнями Григорія Терещука, ознаки нового бачення виховання й навчання. І ширше – філософії світосприйняття, духовного збагачення як основи гармонійного розвитку особистості, зокрема учнів загальноосвітніх шкіл. Для нього вагомий в усіх починаннях критерій істинності. Ним він керується в повсякденних рішеннях, націлених на успіх від задуму до його реалізації.

Від 1994 року Григорій Терещук очолює кафедру основ педагогічної майстерності у стінах рідної Алма-Матер. А невдовзі, у вересні 1995 року, він став проректором з наукової роботи. Від 1998 року він – завідувач кафедри трудового навчання. І повсюди він органічно поєднує патріотизм і професіоналізм, засади національного і зарубіжного досвіду. Коло його наукових зацікавлень охоплює аспекти індивідуалізації трудового й професійного навчання, трудового виховання, професійної педагогіки та професійно-технічної освіти. Перу вченого належить понад сто наукових публікацій. З-поміж них виокремимо

монографічні праці, які заслуговують на перевидання в українськомовному перекладі: «Дидактические основы индивидуализации трудового обучения учащихся общеобразовательных школ» (1993); «Дифференцированные задания по техническому труду для учащихся 5 – 7 классов» (1991); «Активные методы трудовой подготовки школьников» (1991); «Индивидуализация трудового обучения: дидактический аспект» (1993). Чимало вивічених спостережень містять такі студії, як «Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку»; «Декоративне оформлення інтер'єру»; «Загальноосвітня підготовка учнів у процесі трудового навчання»; «Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні»; «Концепція трудової підготовки учнів національної школи України». Хіба закономірно, що Григорій Терещук як педагог плекає надії на майбутні покоління, власне, тих, хто заволодіє переємністю досвіду на науковій ниві. Тому ціла низка його робіт має монотематичне спрямування: «Науково-дослідницька діяльність студентів: актуальність та організація»; «Організація та методика наукових досліджень студентів»; «Організація та методика наукових досліджень студентів»; «Основи наукових досліджень: теорія та методика»; «Основи педагогічних досліджень»; «Основи техніки і технології». Широкого розголосу серед наукової громадськості набули такі наукові розробки, як «Система виховання національної самосвідомості учнів загальноосвітньої школи», «Україна в контексті світової цивілізації», «Освітняські музеї як осередки національного відродження» та ін. А для автора цих рядків особливо цікавим видається дослідження Григорія Терещука «Концепція комунітативної англійської підготовки педагогів», що дійшло до широкого читачького загалу в 2003 році. Воно націлене на принципово новаторське прочитання сутності названої парадигми. До слова, того ж року вчений був обраний членом-кореспондентом Академії педагогічних наук України. Це свідчить про визнання авторитету також і педагогічної школи, що склалася в останні десятиліття в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка. До неї належать, окрім Григорія Терещука, такі відомі вчені, як В. Кравець, В. Вихрущ, А. Вихрущ, Я. Кодлюк, Г. Мешко, Н. Олексюк, В. Поліщук, Ю.

Поліщук, Г. Радчук, В. Чайка, О. Янкович. У цьому суттєва заслуга належить доктору педагогічних наук Володимиру Кравцю. Як ректор університету, він активно спонукав і розширення філологічної школи, відомої працями Р. Громяка, М. Ткачука, О. Куцої, М. Лановик, З. Лановик, О. Глотова, О. Веретюк, Т. Волкової, Н. Поплавської та інших.

Григорій Терещук – завжди у гущі молоді. Він справедливо розглядає студента крізь призму активного партнерства. Воно, ніби наскрізь відчинене вікно, з якого можна спостерігати навчальний процес і його учасників. Одне слово, чи є діяльним студент? Або ж пасивний, який тільки виказує декларативну причетність до організації заняття та реалізації його завдань. Годі говорити про досягнення мети такого навчання. Кажучи про рівень партнерських відносин зі студентами, Григорій Терещук охоче зізнається: «...Я можу захистити інтереси студента, допомогти знайти вихід з тієї чи іншої ситуації, вирішити якийсь конфлікт. З одного боку, це проблемні питання. Але, з іншого боку, їх вирішення допомагає найбільше відчутти задоволення від своєї роботи. Приємно відчувати себе потрібним іншим, розуміти, що ти можеш вирішити ті питання, які не вирішує ніякий інший працівник. Але паралельно можу назвати, що не подобається у моїй роботі. Насамперед це конфлікти...». Оскільки упродовж 1991 – 2014 рр. випадало неодноразово перебувати в стінах Тернопільського університету, у т.ч. як член спеціалізованої вченої ради, а також член ДАК України, то можу особисто засвідчити: навчання для Григорія Терещука – це система, де побудова змісту навчання та його здійснення творить цілісну модель. Вона передбачає свідоме виконання програми виховання, що базується на шкалі трансцендентних вартостей, національних, родинних, екологічних і загальногромадянських цінностей.

Подейкують, що Володимир Мономах мав звичку повторювати: «Чого не знаєте, те вчіться; що ж знаєте, то не забувайте». Так і ранкове сонце радує усміхнену людину; але тільки воно за обрій – усмішка зникає. На лиці справжнього педагога – лагідність заклична, бо адресована учневі: роби, як я!

Будьмо певні: в Ювіляра, який напередодні свята Покрови зустріне на калиновому мості свою шістдесятю осінню пору, можна навчитися тих цінностей, які належать до непроминальних, тобто

вічних. Ті, які визначають життєві пріоритети, сказати б, на сьогодні й на завтра...

Ad multos annos!

З роси і води!

Микола Зимомря, проф. (Дрогобич)

**Коли весна стає художнім образом, або Слово про Галину
Корбич**

Розмаїття рослинного масиву дивує назвами. Чого тут тільки немає? Первоцвіт весняний, м'ята холодна, зеленчук жовтий, деревій тисячолітий, нечуй-вітер волохатий, горицвіт весняний. Та не все прилипає до принад сучасної цивілізації. Так, приміром, тут не значиться сон-трава, що колись зростала побіля гірських вершин. Кажу колись, бо нині там рідко можна віднайти дзвіночки альпійські, які милували око кожного, хто знає: краще від гір – тільки гори. Однак ті, хто руйнує красу пралісів, наситяться гадючою цибулькою і полишають тяжкі сліди варварських рубок.

А все ж варто її шукати, оцю загадку сон-траву. Як на мене, то вона має свій надійний затишок не в чагарнику, а в одержимих людях. До таких і належить доктор філологічних наук, професор Галина Корбич. Це ім'я особливих рекомендацій не потребує. Адже вона, поза всяким сумнівом, – один із найбільш плідних літературознавців за сучасної доби. Так, у широкому закрою.

Її перший фіалковий ранок вона зустріла в Києві. Тут вона народилася неподалік від будинку, де колись жив учень четвертої Київської гімназії, майбутній польський письменник і великий друг України Ярослав Івашкевич (1894 – 1980). У місті над Дніпром промайнули її ранні весни; дитинство мліло у щасливих променях, творячи візерунок зі щедрих радостей. На видноколі – образи батьків. Саме батько, колишній вчитель, взяв донечку за руку й запровадив поміж першокласники. Сталося це далеко від України: школа вписалася в її життєпис у місті Керки, що в Туркменії. Там випало батькові відбувати військову повинність. За тодішньої